

Advies van het Comité van de Regio's over de „Mededeling van de Commissie over de sociale agenda”

(2006/C 31/08)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S,

Gezien de „Mededeling van de Commissie over de sociale agenda” (COM(2005) 33 def.),

Gezien het besluit van de Europese Commissie om het Comité van de Regio's hierover te raadplegen, overeenkomstig art. 265, eerste alinea, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap,

Gezien het besluit van zijn voorzitter van 20 januari 2005 om de commissie „Economisch en sociaal beleid” te belasten met de opstelling van een advies over dit onderwerp,

Gezien het ontwerpverdrag tot vaststelling van een grondwet voor Europa, m.n. de artikelen III-117 en III-209 tot en met III-219,

Gezien het Witboek over Europese *governance* uit 2001 (COM(2001) 428 def.),

Gezien het verslag van de Groep op hoog niveau over de toekomst van het sociaal beleid in een uitgebreide Europese Unie (DG Werkgelegenheid en sociale zaken — mei 2004),

Gezien het verslag van de taskforce „Werkgelegenheid” onder voorzitterschap van Wim Kok „*Jobs, Jobs, Jobs, Creating more employment in Europe*” („Werk, werk, werk, meer werkgelegenheid creëren in Europa”), november 2003,

Gezien de publicatie „*The Economic Cost of Non-Lisbon. A survey of the literature on the economic impact of Lisbon-type reforms*” (European Economy, Occasional Papers n. 15, maart 2005),

Gezien het advies van het Comité van de Regio's van 23 februari 2005 over het „Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende het Europees Sociaal Fonds” en het „Voorstel voor een besluit van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een communautair programma voor werkgelegenheid en maatschappelijke solidariteit — PROGRESS” (CdR 240/2004),

Gezien het advies van het Comité van de Regio's van 23 februari 2005 over de „Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's over de sociale dimensie van de globalisering — hoe de EU ertoe bijdraagt dat iedereen er voordeel van heeft” (CdR 328/2004),

Gezien het advies van het Comité van de Regio's van 29 september 2004 over de „Mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's — Langere deelname aan en latere uittreding uit het arbeidsproces van oudere werknemers” (CdR 151/2004) ⁽¹⁾,

Gezien het advies van het Comité van de Regio's van 22 april 2004 over het „Gezamenlijk verslag inzake sociale integratie, met een samenvatting van de resultaten van de bestudering van de Nationale Actieplannen voor sociale integratie (2003-2005)” (CdR 21/2004) ⁽²⁾,

Gezien de resolutie van het Comité van de Regio's „Een nieuw elan voor de strategie van Lissabon” van 24 februari 2005 (CdR 518/2004 fin),

Gezien het door de commissie „Economisch en sociaal beleid” op 3 mei 2005 goedgekeurde ontwerpadvies (CdR 80/2005 rev.1) (rapporteur: **mevrouw Serri**, gemeenteraadslid van Armungia (IT-PSE)),

heeft tijdens zijn 60e zitting op 6 en 7 juli 2005 (vergadering van 6 juli 2005) het volgende advies uitgebracht:

⁽¹⁾ PB C 43 van 18-2-2005, blz. 7

⁽²⁾ PB C 121 van 30-4-2004, blz. 32

1. Opmerkingen van het Comité van de Regio's

1.1 Het Comité van de Regio's kijkt met veel genoegen naar de totstandkoming van een nieuwe sociale agenda voor de periode 2005-2010, en staat volledig achter de doelstellingen daarvan. Het stemt in met de daarin beschreven strategieën en de waaier aan instrumenten om deze te verwezenlijken, die worden samengevat in de slogan „Een sociaal Europa in de wereldeconomie: banen en nieuwe kansen voor iedereen”.

1.2 Het is er met name mee ingenomen dat de nieuwe sociale agenda, de vertraging van de Europese groei en de voorsnog teleurstellende resultaten bij de uitvoering van de Lissabonstrategie, dezelfde doelstellingen van sociaal beleid bevat als de Lissabonstrategie, waarbij de sociale dimensie van de economische groei de nadruk krijgt, en dat in die agenda het Europees sociaal model nieuw leven wordt ingeblazen. Zoals de Europese Raad van Barcelona in 2002 heeft bevestigd is dit model gebaseerd op een economie die groeit, een hoog niveau van sociale bescherming, onderwijs voor iedereen en de sociale dialoog.

1.3 Het CvdR stemt in met de beginselen die aan de sociale agenda ten grondslag liggen, nl. de geïntegreerde aanpak, de verhoging van de kwaliteit van de werkgelegenheid en de modernisering van de sociale beschermingsstelsels. Ook is het ermee ingenomen dat rekening wordt gehouden met de „kostprijs van een gebrek aan sociaal beleid”.

1.4 Wel wijst het erop dat de genoemde doelstellingen soms te algemeen zijn en nader moeten worden uitgewerkt, vooral op het stuk van de te gebruiken operationele instrumenten en de vast te stellen termijnen.

1.5 Het CvdR vindt ook dat het beginsel van de „kostprijs van een gebrek aan sociaal beleid” in aanmerking moet worden genomen, omdat sociaal beleid kan bijdragen tot de verwezenlijking van zowel sociale als economische doelstellingen. Sociaal beleid dient niet alleen om de sociale uitsluiting te bestrijden, maar kan tevens bijdragen tot betere economische resultaten, bijvoorbeeld doordat het aanpassingsvermogen van de economie aan veranderingen in de internationale context bevordert. Het gebrek aan of tekortschieten van het sociaal beleid heeft negatieve gevolgen voor de potentiële economische groei.

1.6 Ondanks zijn overwegend positieve oordeel over deze sociale agenda (zie hierboven) betreurt het CvdR dat de rol en verantwoordelijkheden van de lokale en regionale overheden daarin niet expliciet worden genoemd, zeker gezien het feit dat die overheden in de meeste lidstaten verantwoordelijk zijn voor de operationele vaststelling en de tenuitvoerlegging van maatregelen van sociaal beleid.

1.7 Het CvdR is in dit verband van mening dat de actieve betrokkenheid van de lokale en regionale overheden en hun daaruit voortvloeiende acties, in overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel zoals bevestigd in het ontwerp van een Europese grondwet en het Witboek over de Europese *governance* uit 2001 (zie de Mededeling „Een voortdurende en stelselmatige dialoog met de verenigingen van territoriale overheden over de beleidsvorming”), voorwaarden zijn voor de succesvolle verwezenlijking van de doelstellingen van de sociale agenda.

1.8 De instellingen die het nabijheidsbeginsel belichamen, zouden moeten helpen bij het dichten van de kloof en het wegnemen van de verschillen tussen de lidstaten, en bij de verspreiding van de beste voorbeelden van de toepassing van het Europees sociaal model. Hierbij is het zaak dat voor de beste praktijken wordt geopteerd, in plaats van dat het sociaal beleid op het laagste niveau wordt geharmoniseerd.

Met betrekking tot de strategieën, doelstellingen, instrumenten en voorstellen van de Commissie

2. Aanbevelingen van het Comité van de Regio's

Het vertrouwen vergroten

2.1 De Europese burgers maken zich grote zorgen (de vertraging van de groei, de verminderde koopkracht, de vergrijzing, de tweederangsrol van de EU op het internationale toneel, de moeilijkheden van de sociale beschermingsstelsels en het hardnekkig voortbestaan van armoede en sociaal-economische uitsluiting genereren gevoelens van angst en dwingen de mensen tot een defensief optreden, waardoor de oude en nieuwe „dorpsgeest” weer wordt aangewakkerd); het CvdR is het er derhalve mee eens dat het herstel van het vertrouwen een kernelement van de Europese sociale strategie moet zijn.

2.2 Het CvdR acht het zaak dat op vastberaden wijze correcte informatie wordt verspreid, om de angsten van de burgers uit de oude en nieuwe lidstaten weg te nemen.

2.3 Het wijst er echter op dat er, naast inspanningen om de communicatie te verbeteren, ook inhoudelijke doelstellingen moeten worden nagestreefd, evenals onmiddellijk waarneembare verbeteringen op het stuk van de levenskwaliteit en de werkgelegenheid. Deze doelstellingen moeten zijn aangepast aan de verschillende omstandigheden en prioriteiten in de afzonderlijke lidstaten, en het is zaak dat de lokale en regionale overheden hierbij nauw worden betrokken.

3. De instrumenten

3.1 Het CvdR is van mening dat de waaier aan instrumenten (de wetgeving, de sociale dialoog en de financiële instrumenten) zonder terughoudendheid dient te worden benut om het wijdverbreide wantrouwen tegen te gaan.

3.1.1 Het Comité wijst op de invoeging van een algemene sociale clausule in het ontwerp van grondwettelijk verdrag (artikel III-117) die bepaalt dat voortaan in alle Europese beleidslijnen rekening moet worden gehouden met de sociale dimensie, hetgeen zonder meer een stap vooruit betekent.

3.2 Het is ingenomen met de complementariteit tussen de sociale agenda, de strategie van Lissabon en de strategie voor duurzame ontwikkeling, die in alle takken van het EU-beleid moet worden geïntegreerd. Dankzij deze geïntegreerde aanpak kunnen het sociaal beleid en het werkgelegenheidsbeleid aanzienlijke vooruitgang boeken, mits de door de Commissie geplande impactbeoordeling rekening houdt met het subsidiariteitsbeginsel, op grond van hetgeen terzake is bepaald in het ontwerp van grondwettelijk verdrag.

3.3 Het CvdR dringt er bij de Commissie op aan om, naast de bestaande, louter intergouvernementele benadering, ook de open coördinatiemethode toe te passen, en wel door de lokale en regionale overheden in te schakelen, die de financiële instrumenten van de sociale agenda — met name de instrumenten voor de doelstellingen „Convergentie” en „Regionaal concurrentievermogen en werkgelegenheid” — voornamelijk zullen beheren.

3.4 Het CvdR acht het van groot belang dat vastberaden wordt toegewerkt naar de algemene toepassing van het *acquis communautaire* en dat erop wordt gehamerd dat alle lidstaten de Europese beginselen en minimumnormen gestaag omzetten in nationaal recht, ten einde de kloof tussen de lidstaten te dichten en de verschillen tussen de lidstaten te overbruggen.

3.5 Het Comité is van mening dat de Commissie één jaar na de toetreding van nieuwe lidstaten de balans moet opmaken van de regeling op grond waarvan de werknemers uit nieuwe lidstaten de toegang tot de arbeidsmarkt van de oude Europese Unie wordt beperkt. Het zou met name interessant zijn na te gaan wat de structurele gevolgen zijn van deze beperking voor de arbeidsbetrekkingen.

3.6 Gezien de beperking van de toegang van werknemers uit de nieuwe lidstaten tot de arbeidsmarkt van de oude Europese Unie alsook de huidige discussie over het voorstel van de Commissie voor een richtlijn betreffende diensten op de interne markt is het hoog tijd dat Richtlijn 96/71 betreffende de terbeschikkingstelling van werknemers met het oog op het verrichten van diensten wordt herzien.

4. Drie voorwaarden voor het herstel van het vertrouwen

4.1 Het CvdR onderkent het belang van een nieuwe, intergenerationele aanpak, die de jongeren meer en betere vooruitzichten moet bieden. Bij het vergroten van het vertrouwen en de nieuwe lancering van de doelstellingen van de strategie van Lissabon mag niet worden voorbijgegaan aan de centrale rol die jongeren toekomt. Het herinnert in dit verband aan zijn eerdere advies (EDUC-037, 2004) over het „Voorstel voor een besluit van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van het programma „Jeugd in Actie” voor de periode 2007/2013”.

4.2 Het CvdR pleit voor een uitvoerige discussie in 2005 over het Groenboek betreffende de intergenerationele dimensie.

4.3 Het wijst erop dat de heftige discussies over de vergrijzing en de hervorming van de pensioenstelsels gepaard moeten gaan met een diepgaande analyse van de verslechterde situatie van jongeren, wat betreft inkomenszekerheid, arbeidsperspectieven en carrièremogelijkheden. Zonder de problemen van oudere burgers te veronachtzamen, dient in een geïntegreerde aanpak tevens aandacht te worden besteed aan de andere groepen in de samenleving die buiten de boot dreigen te vallen.

4.4 Het CvdR is zeer ingenomen met het idee van een intergenerationeel partnerschap, dat enerzijds de ervaringen van oudere personen benut en ertoe bijdraagt dat zij deel blijven uitmaken van de beroepsbevolking, en waarmee anderzijds jongeren meer instromingsmogelijkheden worden geboden. Het dringt er in dit verband bij de Commissie op aan, op dit gebied te experimenteren en goede praktijkvoorbeelden en specifieke

initiatieven te verspreiden, om de contacten tussen de generaties te bevorderen.

4.5 Overeenkomstig de mededeling van de Commissie hecht het CvdR veel waarde aan partnerschap op alle niveaus: het beschouwt dit als een essentieel instrument om het sociaal kapitaal te herstellen dat tegenwoordig afbrokkelt als gevolg van de zwakke economische groei en de vertraging bij de uitvoering van de Lissabondoelstellingen, met name de doelstelling om iedere Europese burger een menswaardige baan te garanderen.

4.6 Het CvdR onderstreept de noodzaak van specifieke maatregelen daar waar partnerschappen, om historische en sociaal-economische redenen, minder diep geworteld zijn en dus minder gebruikelijk zijn en waar nauwelijks ervaring met samenwerking is opgedaan.

4.7 Het CvdR is het volledig eens met het gewicht dat wordt gegeven aan de externe dimensie van de EU. Europa kan en moet een actieve rol spelen op het internationale toneel, vooral om een menswaardige baan voor iedereen te bevorderen en billijke regels in de internationale handel te waarborgen, maar ook om het Europees sociaal model en de beginselen van menselijke waardigheid, sociale rechtvaardigheid en solidariteit in de wereldeconomie te beschermen en ondersteunen.

4.8 Er zijn volgens het CvdR nog minstens twee andere voorwaarden waaraan moet worden voldaan om het vertrouwen van de burgers te vergroten, nl. i) burgers moeten goed op de hoogte zijn van de hun geboden mogelijkheden, en ii) burgers moeten over de nodige instrumenten beschikken (bv. talenkennis) om van die mogelijkheden gebruik te kunnen maken. De Commissie zou, behalve op de andere voorwaarden, ook hierop de nadruk moeten leggen.

5. De twee prioritaire zwaartepunten voor de verwezenlijking van volledige werkgelegenheid

5.1 Het CvdR staat volledig achter de strategie om de werkgelegenheid — in de zin van meer en betere banen — tot de centrale doelstellingen van de sociale agenda te rekenen. Met de vier in het verslag van Wim Kok voorgestelde prioriteiten, blijft werkgelegenheid het voornaamste middel om sociale uitsluiting te bestrijden en een duurzame en blijvende economische groei te stimuleren.

5.2 Het staat positief tegenover de opstelling van een Groenboek over de ontwikkeling van het arbeidsrecht. Het feit dat overall nieuwe arbeidsvormen opduiken, maakt dat de regelgevingsinstrumenten van het arbeidsrecht absoluut moeten worden aangepast.

5.3 Het CvdR is van mening dat maatregelen op dit gebied nodig zijn om te voorkómen dat de arbeidsflexibiliteit, die onmisbaar is voor de modernisering van de arbeidsmarkt en het concurrentievermogen, zich vertaalt in een achteruitgang van de arbeidszekerheid en in een toenemend gevaar van sociale uitsluiting.

5.4 Het wijst erop dat de sociale dialoog in dit verband een fundamenteel instrument blijft en dat deze op iedere mogelijke wijze moet worden nagestreefd en uitgebouwd, om de veranderingen in goede banen te leiden en een sociaal billijk karakter te geven.

5.5 Het CvdR is ingenomen met de plannen van de Commissie voor een nieuwe strategie t.b.v. de gezondheid en de veiligheid op het werk, gericht op preventie en de gezondheid en veiligheid van werknemers.

5.6 Het kijkt met belangstelling uit naar de totstandkoming van een Europese arbeidsmarkt. Wel hoopt het dat deze zich niet beperkt tot het streven naar meer mobiliteit van de werknemers tussen de lidstaten, maar dat er vooral inspanningen worden geleverd voor een bredere toepassing van de regels inzake de functionering van de arbeidsmarkt, die een succesvolle combinatie vormen van optimale garanties en de grootste mogelijke doeltreffendheid en productiviteit.

5.7 Het is in dit verband van mening dat transnationale collectieve arbeidsovereenkomsten nuttig kunnen zijn.

5.8 Het CvdR is voorstander van de bevordering van maatschappelijk verantwoord ondernemen.

5.9 Daarnaast is het voorstander van een betere en doeltreffendere coördinatie van socialezekerheidsstelsels.

6. Naar een hechtere samenleving

6.1 Het CvdR ziet in dat de modernisering van de sociale bescherming, incl. de financiële duurzaamheid daarvan, een kernelement is van de tussentijdse beoordeling van de Lissabonstrategie. Wel benadrukt het dat deze „modernisering” ondergeschikt moet zijn aan de doelstelling van een hechtere samenleving, met gelijke kansen voor iedereen.

6.2 Met betrekking tot het bovenstaande is het CvdR van mening dat de lokale en regionale overheden een centrale rol moeten krijgen in dit moderniseringsproces, en dat de open coördinatiemethode moet worden uitgebreid tot de territoriale overheden in iedere lidstaat.

6.3 Het stemt in met de voorstellen om de open coördinatiemethode te stroomlijnen aan de hand van een lijst met gemeenschappelijke doelstellingen op het gebied van sociale integratie, pensioenen en gezondheid.

6.4 Het CvdR staat volledig achter de doelstelling „bestrijding van armoede en sociale uitsluiting”.

6.5 Het CvdR hecht zeer veel waarde aan een communautair initiatief om alle burgers een minimuminkomen te bieden, en dringt er bij de Commissie op aan specifieke acties op touw te zetten om de verschillende nationale en regionale ervaringen uit te wisselen, en zo de verspreiding van goede praktijkvoorbeelden en een vergelijkend onderzoek van de betreffende wetgevingen te bevorderen.

6.6 Het CvdR is er voorstander van om het jaar 2010 uit te roepen tot Europees jaar van de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting. Wel vindt het dat dit soort initiatieven (net als de

andere „Europese jaren” die in de Commissiemededeling worden genoemd, en die tussen nu en 2010 zullen plaatsvinden) niet een louter symbolisch karakter moeten krijgen, maar dat zij gepaard moeten gaan met extra vastberadenheid om de specifieke doelstellingen te verwezenlijken.

6.7 Het CvdR staat volledig achter de doelstellingen „bestrijding van discriminatie” en „bescherming van de rechten van minderheden”, eventueel d.m.v. wetgevingsinitiatieven.

6.8 Het staat achter het voorstel voor de oprichting van een Europees genderinstituut. Daarnaast zouden de reeds bestaande instrumenten moeten worden verbeterd om de ervaringen van de lidstaten efficiënter te kunnen beoordelen en de in andere lidstaten ontwikkelde goede praktijken effectief te kunnen toepassen.

6.9 Het CvdR onderstreept dat de doelstelling „bestrijding van discriminatie” beter moet worden omschreven, door deze uit te splitsen in specifieke acties en maatregelen voor verschillende situaties: de steeds weer naar voren gebrachte doelstelling „gelijke kansen voor mannen en vrouwen” heeft immers een historische connotatie en wordt gekenmerkt door specifieke problemen, die niet kunnen worden teruggevoerd op de rechten van minderheden, waarmee het bovendien in iedere lidstaat anders gesteld is.

6.10 Het CvdR is ingenomen met de aangekondigde mededeling over sociale diensten van algemeen belang (SDAB) en hoopt met name dat deze zal helpen de huidige rechtsonzekerheid weg te nemen. Het herinnert aan de prominente rol van de lokale en regionale overheden bij SDAB en de noodzaak hen daarbij voldoende te ondersteunen, opdat zij de toegankelijkheid en het universele karakter ervan kunnen blijven garanderen. De gewenste mobiliteit van personen in de Unie vraagt van alle lidstaten een gecoördineerde, aanzienlijke inspanning op dit gebied. In dat verband waardeert het CvdR het voorstellen van de Commissie om, onder bepaalde voorwaarden, een vrijstelling van de aanmeldingsplicht toe te staan voor bepaalde sectoren van sociale dienstverlening, zoals ziekenhuizen en sociale woningbouw.

7. Conclusies

Het Comité van de Regio's beveelt de Commissie aan om naar behoren rekening te houden met de effectieve rol en de verantwoordelijkheid van de lokale en regionale overheden op de gebieden waarop de sociale agenda betrekking heeft, volgens het in het grondwettelijk verdrag verankerde subsidiariteitsbeginsel. Dit is de enige weg die zal leiden tot een Europa van de burgers dat tevens een model van samenhang en solidariteit is, in een proces dat erop is gericht om van de Unie de meest concurrerende en dynamische kenniseconomie van de wereld te maken.

Brussel, 6 juli 2005

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Peter STRAUB